

Тетяна Луньова

НЕДІЛЬНА ПРОПОВІДЬ, РОК-Н-РОЛ І СУПЕРМАРКЕТ: КОРОТКІ НОТАТКИ ПРО МОЛОДІСТЬ, АБО ВРАЖЕННЯ ОДНОГО ДНЯ В КЛІВЛЕНДІ¹

Що б Ви зробили, якби одного сонячного дня прокинулися в місті Клівленді в штаті Огайо? Так, так, уточнюю: у тому Клівленді, що в Огайо, адже в Америці нерідко міста з однаковісінькими назвами зустрічаються в різних штатах, і Клівленд – не виняток.

Отож, неділя, сонячний ранок, привітний жовтень – майже такий самий, як у нас; якщо

подивитися на дерева, не одразу й визначиш, що зараз на іншому боці Земної кулі, але насправді Ви там, у Сполучених Штатах. То що б Ви подивилися найперше в цьому місті на березі озера Ері?

Звичайно ж, Зал Слави і Музей Рок-н-Ролу! Клівленд ж бо вважається столицею рок-н-ролу.

¹ Авторка висловлює щирі подяку Раді Міжнародних Досліджень та Обмінів (IREX) за наданий грант на стажування у США протягом жовтня – грудня 2008 року. Це стажування надихнуло її на цикл есеїв-замальовок та есеїв-роздумів, до яких належить і запропонований текст.

Маленька Стара Церква

Так само вирішую я і, щойно прокинувшись та швиденько прибравшись, прямую в даунтаун, як в Америці називають центр міста. Упевнено просуваюся до обраного місця призначення, але по дорозі мою увагу привертає стара кам'яна церква, вона так і називається: Стара Кам'яна Церква. Давня споруда різко контрастує з навколишніми хмарочосами, і я вирішую внести корективи у свій маршрут і зазирнути всередину на хвилинку. У церкві затишно, тихо-урочисто й ...зручно: лавиці зі спинками позбавляють необхідності вистоювати службу.

Я вмощуюся на одній із лавиць й озирваюся навкіл. Красиві вітражі на вікнах пом'якшують яскраве світло золотаво-сонячного дня. Відполіровані труби органа обіцяють мелодійний звук... Переді мною сидить молода пара, вони поводяться пристойно, не обнімаються. Священик, життєрадісний і здоровий чоловік років шістдесят, саме вголосує проповідь. Він говорить голосно і впевнено, розповідаючи, як йому пощастило в молодості, коли в часи загального сум'яття й неспокою таки знайшов правильний шлях. Він енергійний, але не метушливий. Прекрасно стежить за часом, але не поспішає. Спокійний, упевнений, урівноважений. Очевидно, його не гризуть тривоги й не терзають сумніви.

Слідкуючи за його проповіддю, але тримаючи десь на споді думку про мету своєї сьогоднішньої екскурсії, я раптом усвідомлюю, що одне дразливе питання крутиться в мене в голові, немов та стара вінілова платівка, яку заїло на одній ноті: чи слухав цей священик рок-н-рол? Тоді, коли він був молодий і коли струміль рок-н-рольного екстазу змішувався з психоделічними експериментами, соціальним протестом і викликом суворій моралі?

Тоді – чи слухав?.. З усього було видно, що тепер він був до рок-н-ролу байдужий.

Я вислизаю з церкви, щойно закінчується ця розважлива проповідь. Ще хвилин п'ятнадцять ходи, і ось – у небо випростуються дві скляні піраміди, які частково проникають одна в одну. Енергійна збуджуюча музика, що голосно лунає перед входом, безпомилково вказує, що я прийшла саме туди, куди хотіла.

Ох, цей Зал Слави Рок-н-Ролу!.. Не даремно я запланувала витратити тут цілий день!.. Гітари, рукописи пісень, концертні костюми й екрани, екрани, екрани – з піснями, коментарями, роздумами і знову піснями, піснями, піснями. Переходячи із зали до зали, піднімаючись із поверху на поверх, я знову і знову чую, бачу, шкірою відчуваю месидж: *“Рок-н-рол – це втілення радості жити молодим”*.

Зал Слави та Музей Рок-н-Ролу

Але так, як обривають струни, так, як вилазять очі з орбіт від надвисокого прискорення, так, як раптом розбивається на тисячі скалок кришталевий софіт, лунає зізнання: *“Зірка рок-н-ролу повинна горіти, зірка рок-н-ролу не може зістаритися і згаснути, вона повинна згоріти”*. Згоріти – значить померти.

І, стоячи в невеликій круглій кімнатці на шостому, останньому, поверсі Зали Слави, я судомно думаю про це. Рок-н-рол дав можливість сповна насолодитися молодістю, підсилюючи барви і звуки, загострюючи відчуття й підігриваючи почуття. Але водночас рок-н-рол започаткував культ нев'янучого нестаріння, що тепер щодня посміхається до нас голлівудськими посмішками неодмінно молодих красунь і красенів та озивається рекламою панацеї від зморшок. Зробивши молодість безцінною цінністю, рок-н-рол залишив одну альтернативу молодості – смерть.

У своїй квінтесенції рок-н-рол не визнає старості і долає її радикально, різко, рішуче й жорстко – максимою або-або: “*або жити молодим, або померти*”.

У світі рок-н-ролу є місце абсолюту. І тому є місце загостреним контрастам. Або яскраве світло – або темрява. Або гучний звук – або тиша. Або пристрасть – або порожнеча. І тоді, тоді, коли настає друге “або” – потьмяніле, стишене, заспокоєно-упокорене – тоді треба набратися мужності й померти.

Клівлендський університет (Cleveland State University)

Я не готова це зробити. І, виповнена й спустошена водночас, прямую до супермаркету: купити необхідні харчі на наступний тиждень.

Я завантажую свій візок продуктами під веселу ритмічну музику. Що це: іронія чи знак, ця рок-н-рольна мелодія? Але я знаю, все простіше й прозачніше: муд-менеджмент – один з американських винаходів управління: управління настроєм – рекомендує динамічну життєрадісну музику, щоб стимулювати покупців швидко набирати багато товарів. Я стаю в чергу до каси.

І тут на мене чекає ще одне потрясіння. Підходячи ближче, я шукаю гроші й готуюся посміхатися молодій дівчині, але касирка – літня жінка. Ні, вона не літня, вона дуже стара жінка. Худа-худюща, висохла, з тонкою, зібганою в зморшки шкірою на кістлявому обличчі та руках. Як і всі інші касирки, вона одягнута в білу сорочку з короткими рукавами, з фірмовою яскравою хусточкою на шії, і цей молодіжний одяг ще більше підкреслює те, що вона до болю безпорадно стара. Вона з усіх сил намагається працювати в тому ж темпі, що й молоді дівчата праворуч і ліворуч. Але вкладаючи якомусь здорованю на візок

упаковку кока-коли, напружується так сильно, що від жалю до неї мене аж нудить.

Треба жити молодим або померти.

Я дістаюся до гуртожитку вже затемна. Розкладаючи харчі на полиці холодильника, вмикаю телевизор. Молоді життєрадісні коментатори CNN вітають якогось із відомих у США проповідників з дев'яносторіччям. Я майже не слухаю, як син поважного іменинника ділиться в ефірі подробицями, у який спосіб родина та друзі поздоровляють довгожителя; пропускаю повз вуха, як коментатор ледве не жартівливим тоном запитує сина ювіляра: “Як Ваш батько ставиться до такого віку?”, а той відповідає: “Ми всі його підтримуємо...”.

Але раптом я напружую всю увагу: син переказує слова цього дідуса-проповідника: “Мене навчили, як треба помирати, але ніхто не розказав мені, як старіти”. І – хоч не з перших вуст, хоч переказані – ці слова звучать безкінечно гірко.

Боже, яке болюче зізнання! Навіть віра, яка приносить людині розраду перед лицем самої смерті, не розраджує в старінні. Невже максима “молодість або смерть” не знає альтернативи?!

Я ставлю воду, щоб заварити собі міцний чай.

“We will, we will rock you!” – лунає з кімнати котрогось із моїх сусідів-студентів.

Тетяна Луньова (друга зліва) разом з іншими учасниками програми UASP у Вашингтоні перед Білим Домом (2008).

Скільки вже років пройшло, а ця пісня не старіє!

Я ковтаю гарячого чаю, заплющую очі й дослухаюся, як ця міцна отрута – “*жити молодим або померти*” – пульсує в моїх жилах...

